

[Starcke.]

rede til Valutacentralen og Prisdirektoratet, men havde et meget smukkere Navn, nemlig „General-Lands-Økonomi og Kommercekollegiet“.

I Christian den Sjettes Tid blev der i 1741 indledet en Politik, som vilde bringe Foreningen „Dansk Arbejde“ til at blegne grønt af Misundelse, idet der udgik en Regeringsordre til, at de udenlandske Varer paa Regeringens Bekostning skulde opkøbes og sendes ud af Landet, for at de ikke skulde skade det danske Arbejde, og i 1753 gav Frederik den Femte Ordre til, at Præsterne i Kirken, i hvert Fald naar de talte over Skriftstedet om Skattens Mønt, men ogsaa ellers, naar der gaves Anledning dertil, skulde tale om Emnet „Køb Dansk“.

Hele denne Merkantilisme og Planøkonomi førte til sidst til Bondestandens, til Handelsstandens og hele det danske Erhvervslivs Ødelæggelse. Alting var gaaet i Haardknude. Da de frie Strømninger kom, og da Reventlow, Bernstorff, Colbjørnsen og de andre store Mænd var kommet til Styret, blev der den 2. Maj 1787 nedsat en Toldkommission, og denne afgav en Beretning, i hvilken det hedder — jeg beder om den højtærede Formands Tilladelse til at citere nogle korte Uddrag deraf:

„Hverken ved Teori eller Erfaring har man kunnet overbevise sig om, at Forbud og høj Told i den Grad almindeligt gavner Produktionen, som de trykker og foredrer Handelen og de dermed forbundne Næringer.“

Den 2. Februar 1797 — det er snart 150 Aar siden — gjorde Bernstorff, hvad der i Dag har Aktualitetens fulde Betydning, at han med eet Slag afskaffede 140 Indførselsforbud og Udførselsforbud og nedsatte Tolden til noget minimalt i Forhold til, hvad den var. Det vilde i Dag have svaret til, at man lukkede Valutacentralen, Varedirektoratet og Prisdirektoratet, strøg Beskyttelsestolden og nedsatte Finanstolden klækkeligt, og dette var en Politik, der blev gennemført under Revolutions- og Napoleonskrigene, paa et Tidspunkt, da de andre Stater i Europa var indspundet i Toldbeskyttelse, Importforbud og Kvotabestemmelser. Da flyttede Bernstorff den Brik frem i Spillet, at han førte Danmark som det første Land i Europa ind i en Fri-

handelspolitik. Den kendte Finansminister og Toldinspektør Spønneck skrev i 1840 i sin morsomme Bog „Om Toldvæsenet i Almindelighed og det danske Toldvæsen i Særdeleshed“:

„Dette Lovbud er ikke blot et af den danske Lovgivnings bedste Arbejder, men tillige et af de skønneste Mindesmærker, den europæiske Toldhistorie har at opvise, og det tør med Sikkerhed paa-
staas, at intet Land i Verden havde en mere fuldkommen Toldforfatning end Danmark.“

Danmark ligger mellem disse Blokke, der nu er ved at danne sig i Øst og Vest i Europa. Vi ligger paa en ganske overordentlig farlig Plads. Ideologisk grupperer det sig saadan, at vi mod Øst har et kommunistisk Samfund, der bygger paa, at Naturens Værdier socialiseres saavel som de arbejdsskabte som Maskiner og Kapital. Dette System har visse Fordele, men det har den Ulempe, at det vanskeliggør det for Frihed, Fremskridt og Initiativ at komme til og indebærer en stor Fare for Bureaukratiets Vækst. Mod Vest har vi Liberalismen med dens Privateje af Naturen og Privateje af Maskiner, den Samfundsform, der har været Forudsætningen for hele Teknikkens vældige Fremskridt; men at der alligevel har været noget galt med Liberalismen, kan man se deraf, at alle de tekniske Fremskridt har været fulgt af en Skygge af Fattigdom.

Midt imellem disse store Grupper staar Danmark. Vi, som lever i et Land, hvor Friheden er gammel, hvor Grundskyldens tusindaarige Hævd i vor Historie har krævet, at Naturen skulde være Folkets Eje, men at alt det, som skabtes gennem menneskeligt Arbejde, den enkeltes eget Eje, har Mulighed for, hvis vi tager denne gamle historiske Linie op igen, at finde det, som kunde forlige disse to Stormagter i Europa.

Atombomben staar truende i Horisonten. Den moderne Videnskab har ved et beundringsværdigt Arbejde skabt Forudsætningen for den, men det er ikke Videnskaben, som har Ansvaret for Atombomben, det er Statsmændenes Ansvar, at den vældige Fremgang i den menneskelige Viden og Kunnen bliver brugt til noget saa afsindigt, som Atombomben er. Alverdens Nationer